

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA20/ 114

03.11.20.

Peter Olsen

Inatsisartut aalajangiiffigisassaatur siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut amerikkarmiut aallartitaqarfiat qinnuvigisassagaat ikioqulluta kalaallit timaasa panernikut Harvardip Universitianiittut Peabody Katersugaasiviani Nunatsinnut uterteqqissallugit.

(Inatsisartunut ilaasorta, Doris J. Jensen, Siumut)

Inatsisartunut ilaasortap Doris J. Jensenip siunnersuutaanut soqutiginarluinnartumut nunatsinnullu pingaaruteqarluinnartumut qujariarluta, matumuuna Inuit Ataqatigiinniit imaattumik oqaaseqaateqassaavut.

Doris J. Jensenip siunnersuutaa Inuit Ataqatigiinniit pingaarutilerujussuurtut avaqqunneqarsinnaanngitsutullu isigaarput pissutigalugu ataqinaqisunut siulersuatsinnut tunngassuteqarmat, kingornussatsinnut, eriagisassatsinnut kulturitsinnullu tunngassuteqarluinnartuummata.

Siulersuatta timaannut paniinnarnikunut, massakkullu Harvardip Universitiani, Peabody Katersugaasivianiittunut, taakkulu maanga nunatsinnut angerlaanneqarnissaannut tunngasuulluni.

Siulersuatta timaanik paniinnarnikunik, nunatsinniillu nunanut allanut annineqarsimasunik, nunatsinnut angerlaassinissamik siunnersuut oqariartuullu assortoruminaatsoq avaqqukkuminaatsoq; Inuit Ataqatigiinniit oqaloqataaffigalugulu peqataaffigerusupparput.

Suliassaq imaannaanngitsoq annertoq pisariungaatsiarsinnaasorlu Inuit Ataqatigiinniit qularinngilluinnarparput. Peqqissaartumik, ilisimasanik pitsaasunik tunngavissaqarluni suliarineqarlunilu akissutissarsineqartariaqartoq; tamannalu pillugu, peqqissaartumik, pitsaasunik ilisimasanillu tunngaveqarluta akissutissarsinnaajumallutigu, Inuit Ataqatigiit sinnerlugit kissaatigisimavara Kulturimut Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu ataatsimiitiap, Nunatta Katersugaasivianut oqaloqateqarumalluni saaffiginnissasoq; uunga suliassamut pingaaruteqartumut tunngatillugu Nunatta Katersugaasivia ilisimasai aammalu uunga suliassamut tunngatillugu qanoq isumaqarnersoq paasilluarumallutgu, Peqqissaarluta, pitsaasunik piviusunillu tunngaveqarluta aaliangiisinnaaqulluta.

Nuannaarpungalu aamma tamanna akuersarneqarlunilu tigulluarneqarsimammat; ataasinngornermi 19.oktober nunatta katersugaasivianiippugut nuannerluinnartumillu naapeqatigiippugut oqaloqatigiillutalu, tamatsinnut pissarsiffiulluurtumik.

Nunatsinnilu katersugaasivimmik oqaloqateqarnitsinni pissarsiatta, paasisattalu pingaarnersaat naatsumik ima oqaatigineqarsinnaasoraakka;

Nunatta katersugaasiviata siunertaralugu anguniagarivaa suulluunniit siulitsinnit kingornussavut, eriagisassat nunatta avataaniittut nunatsinnut utertinneqarnissaat aamma timit paniinnarnikunut tunngatillugu. Kisianni ajornartorsiut aporfillu annerpaaq tassaavoq toqqorsiveqannginneq.

Nunatta avataanersunik nunatsinnut angerlaassinialuarnermi ajornartorsiut annerpaaq tassaavoq toqqorsivissaqannginneq; toqqorsivik aaliangersimasumik kissassusilik isugutassusillu nunatsinni amigaatigaarput. Katersugaasivimmiut tamanna oqariartuutigaat.

Allaat toqqortaatigineqartut saqqummersitsivimmiisneqartariaqarsimapput, toqqorsivissaqannginneq pissutaalluni, naak saqquminatik toqqorsivimmiittussaagaluarlutik.

Saanikorpassuit, ujarannguussimasullu (fossil) qallunaat nunaanniipput, naak nunatsinni angerlarsimaffimmiittussaagaluarlutik, nunatsinni toqqorsivissaqartinneqannginnerat pissutaalluni.

Allaat dinosaur-it tunumi nassaarineqarnikuusimasut saanertaat DK-mi mōnsklit-miippalupput, naak nunatsinniittariaqaraluartut toqqorsivissaqartittuugutsigit.

Tamannali pisinnaangilaq, naleqquttumik pitsaasumillu toqqorsivissaqannginnerput pissutaalluni.

Paasillugu tamanna uggornarpoq ajuusaarnarlunilu. Tassami siulitsinnit kingornussagut, kulturikkut kingornussagut, eriagisassallu nunatsinneersut nunattalu avataanut aallarunneqarsimasut nunatsinnut utertinneqartariaqaraluartut.

Taamaattumik Doris J. Jensen isumaqatigigaluaqaarput taperserusukkaluaqaarpullu, tassa kisianni pissutsit piviusut tunngavigalugit, katersugaasivimmilu toqqorsivissaaleqisoqarneranik paasisagut tunngavigalugit ajoraluartumik tamanna massakkut piviusunngorsinnaangitsoq paasivarput.

Uggornarpoq ajuusaarnarpoq toqqorsivissaaleqineq pissutaalluni siunertaq anguniagarlu piviusunngortinneqarsinnaangikkallartoq.

Siulitsinnit kingornussagut, eriagisassallu assigiinngitsorpassuit nunatta avataaniittut nunatsinnut utertinneqarsinnaagaluarpata, nunatta iluaqutigilluarsinnaagaluaragit.

Dinosaur-ersuit saarngi, timi paniinnarnikut, uumasullu ujarannguunnikut (fossil) nunatsinneersut nunanili allaniittut nunatsinniittuuppata, taava qularnanngilluinnartoq unaavoq, ilisimatoorpassuit maanga nunatsinnut tikittalissagaluarput, ilisimatusarnerminnut atatillugu dinosaur-ersuit saarnginik, timi paniinnarnikunik, uumasunillu ujarannguunnikunik (fossil) alakkaallutik ilisimatusariartorlutillu; nunat allat aningaasarsiuutigivaat uagut aningaasarsiuutigisassaraluagut.

Minnerunngitsumik takornariaqarnerup tungaatigut aamma iluaqutigilluarsinnaagaluarpagut; Takornarissat takusassanik immikkorluinnaq ittunik, peqarnerput takusassaateqarnerpullu pissutigalugu, maanga alakkaallutik nunatsinnukarusussinnaassagaluartut amerlasinnaanerit qularutissaanngilluinnaraqissaaraluarpat.

Sukkut tamatigut iluaquserneqassagaluarpagut, pigisagut nunani allaniittut nunatsinnut angerlaassinnaagaluarutsigit; Ilinniartitaanikkut, kulturikkut, ilisimatusarnikkut takornariaqarnikkut, aningaasarsioarnikkullu iluaqutigilluarsinnaagaluarpagut.

Kisianni tamanna pisinnaangilaq toqqorsiveqannginnerput pissutaalluni. Uggornarpoq ajuusaarnarpoq tamanna. Taamaattumik naak Doris J. Jensenip siunnersuutaa akuererusukkaluaqalutigu, pissutsit piviusut tunngavigalugit ajoraluartumik itigartittariaqarparput, naalakkersuisullu allannguutissatut siunnersuutaat naaperiutitut akueriinnartariaqarlutigu.

Suliassarput pingaarneq tassaalerpoq nunatta katersugaasiviata sukkut tamatigut nukittorsarnissaa toqqorsiveqarnerullu tungaatigut annertusaanissaq. Toqqorsivik naammattoq, ullutsinnullu naleqquttoq pissarsiarineqartariaqalerpoq.

Inuit Ataqtigiinniillu Naalakkersuisunut, partiinullu allanut assagut tamaasa isaappagut suleqataaqqullugit peqataaqqullugillu katersugaasiviup nukittorsarneqarnissaanut toqqorsiviullu pilersinneqarnissaanut peqataaqqullugit.

Doris J. Jensenip siunnersuutaanut soqutiginarluinnartumut pingaaruteqarluinnartumullu qujalluta, naatsumik oqaatigalugu ajoraluartumik siunnersuut itigartittariaqarparput, naak tapersorsoraluaqalutigu, Naalakkersuisullu allannguutissatut siunnersuutaat akueraarput, peqqissaartumillu suliarineqarsinnaaqqullugu Kulturimut Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu ataatsimiititaliamut ingerlateqqipparput.

Qujanaq

Peter Olsen
Inuit Ataqtigiit